

ΚΟΕ_{RC} Οικονομικές Προοπτικές

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας*

Σεπτέμβριος 2010

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της μεταποίησης καθώς και τα νοικοκυριά-καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών μεταβλητών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) ή τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στο συγκεκριμένο τομέα (τρέχουσα κατάσταση και προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς και καταναλωτές. Η στάθμιση του εν λόγω δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Για τα νοικοκυριά-καταναλωτές το δείγμα είναι τυχαίο και η έρευνα γίνεται τηλεφωνικώς. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

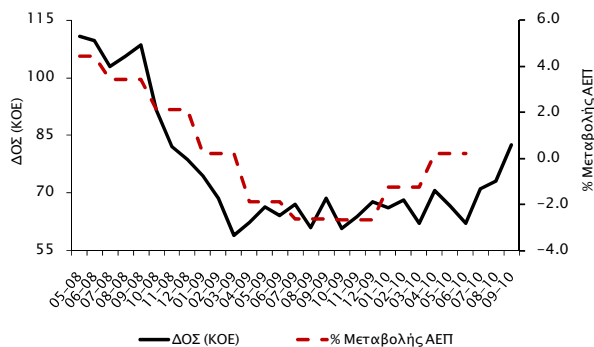
ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Σεπτέμβριο 2010 το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε αισθητή βελτίωση, με το ΔΟΣ του ΚΟΕ να αυξάνεται κατά 9,5 μονάδες και να ξεπερνά τις 80 μονάδες για πρώτη φορά μετά το Νοέμβριο 2008. Η αύξηση του ΔΟΣ το Σεπτέμβριο οφείλεται κυρίως στην καλύτερευση του κλίματος στον τομέα των υπηρεσιών λόγω βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων τους τελευταίους τρεις μήνες και της ζήτησης (τρέχουσας και αναμενόμενης). Βελτίωση παρατηρήθηκε, επίσης, στο λιανικό εμπόριο και, σε μικρότερο βαθμό, στη μεταποίηση. Στις κατασκευές το επιχειρηματικό κλίμα παρέμεινε στα ίδια αρνητικά επίπεδα με τους προηγούμενους μήνες όπως και το κλίμα ανάμεσα στους καταναλωτές.

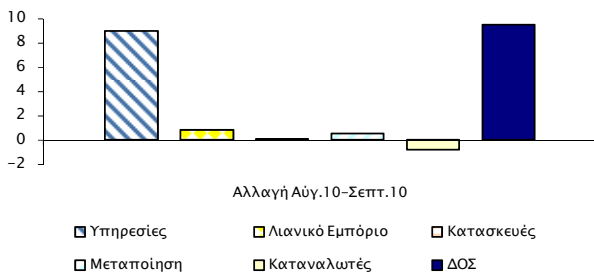
Το Σεπτέμβριο 2010 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ)¹ για την Κύπρο παρουσίασε βελτίωση της τάξης των 9,5 μονάδων σε σχέση με τον Αύγουστο, φτάνοντας τις 82,5 μονάδες.² Ο ΔΟΣ, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ της Κύπρου, φαίνεται να διαγράφουν πτωτική τάση την περίοδο Μάιος 2008 - Δεκέμβριος 2009, όμως τους τελευταίους μήνες άρχισαν να διαφαινόνται τάσεις ανάκαμψης (Διάγραμμα 1).³

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ) και Ρυθμός Μεταβολής ΑΕΠ

Η βελτίωση του ΔΟΣ το Σεπτέμβριο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα οφείλεται κυρίως στην καλύτερευση του επιχειρηματικού κλίματος στις υπηρεσίες (Διάγραμμα 2).

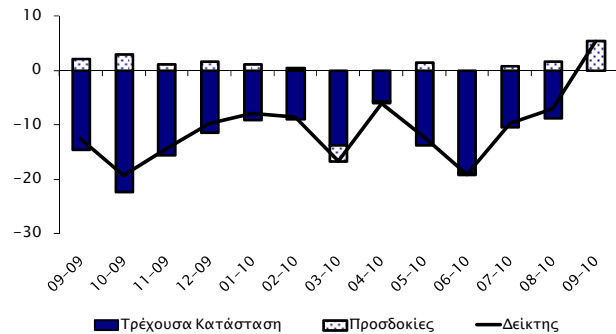
Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ και οι συνιστώσες της

Στον τομέα των **υπηρεσιών** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε σε σχέση με τον περασμένο μήνα, λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 3). Σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, λιγότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν αρνητικά την οικονομική τους κατάσταση και τη ζήτηση για τις υπηρεσίες τους. Περισσότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν θετικά την απασχόληση τους

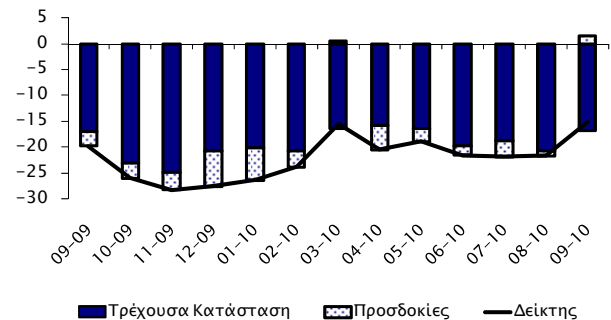
τελευταίους τρεις μήνες και περισσότερες επιχειρήσεις αναμένουν αύξηση της ζήτησης. Επίσης, λιγότερες επιχειρήσεις αναμένουν πτώση στις τιμές πώλησης τους επόμενους μήνες. Στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα με τον Αύγουστο παρέμειναν οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για την απασχόληση τους επόμενους μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Λιγότερες επιχειρήσεις παρατήρησαν μείωση στις πωλήσεις τους τελευταίους τρεις μήνες. Επιπλέον, λιγότερες επιχειρήσεις παρατήρησαν αύξηση των αποθεμάτων τους και περισσότερες επιχειρήσεις αναμένουν αύξηση στις πωλήσεις και στις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες. Στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα με τον προηγούμενο μήνα παρέμειναν οι εκτιμήσεις τους για τις παραγγελίες και την απασχόληση τους επόμενους μήνες (Πίνακας 1).

Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα παρέμεινε στα ίδια αρνητικά επίπεδα με τον Αύγουστο (Διάγραμμα 5). Το Σεπτέμβριο αν και σημαντικά λιγότερες επιχειρήσεις αξιολογούν αρνητικά τη δραστηριότητα τους τελευταίους τρεις μήνες,

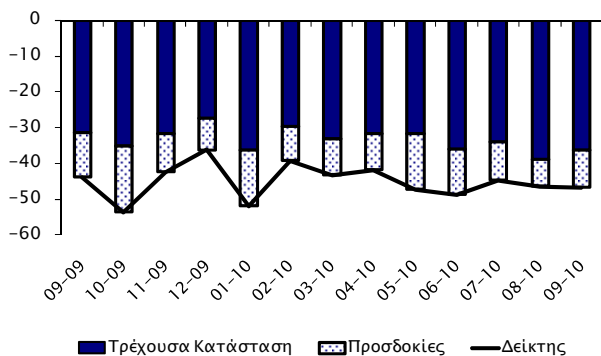
¹ Economic Sentiment Indicator (ESI).

² Από το τεύχος του Ιουνίου 2009 τα στοιχεία που παρουσιάζονται είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

³ Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: "Latest Figures: GDP Growth Rate, 2nd Quarter 2010 (flash estimate)", Στατιστική Υπηρεσία 08/09/10).

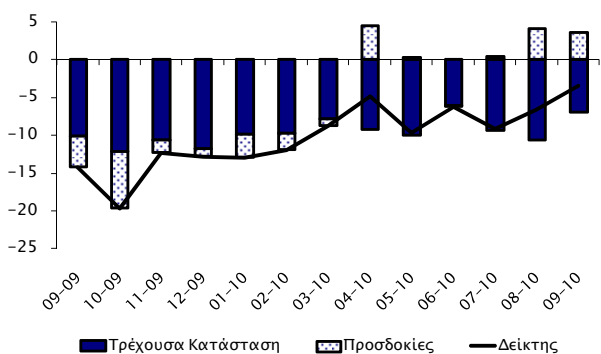
περισσότερες συνεχίζουν να εκτιμούν αρνητικά τις προοπτικές για απασχόληση στον τομέα τους επόμενους μήνες. Μικρή βελτίωση κατέγραψαν οι αντιλήψεις των επιχειρήσεων για τα υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) και λιγότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση στις τιμές πώλησης τους επόμενους μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στη **μεταποίηση**, παρά την επιδείνωση των προσδοκιών, το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε σε σύγκριση με τον περασμένο μήνα, λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

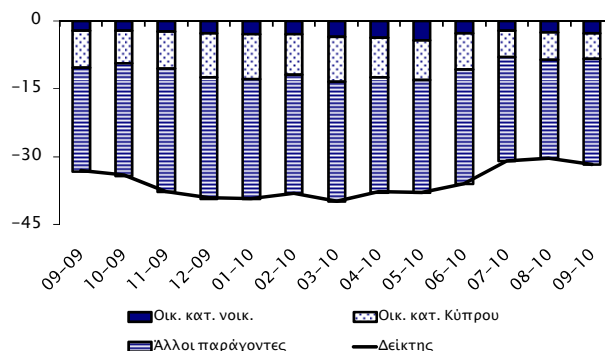

Το Σεπτέμβριο λιγότερες επιχειρήσεις δήλωσαν μείωση στην παραγωγή τους τελευταίους τρεις μήνες και στις συνολικές τους παραγγελίες. Επίσης, περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν πως αναμένουν αύξηση στις τιμές πώλησης τους επόμενους μήνες και περισσότερες επιχειρήσεις εκτίμησαν ότι τα τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων παρουσιάζονται μειωμένα. Στα ίδια περίπου θετικά επίπεδα παρέμειναν οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την παραγωγή τους επόμενους μήνες. Ταυτόχρονα όμως, περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν μείωση στις παραγγελίες τους για εξαγωγές και

περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν πως αναμένουν μείωση στην απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** παρέμεινε στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα με τον Αύγουστο. Οι καταναλωτές συνεχίζουν να αξιολογούν δυσμενώς τόσο την καταλληλότητα της τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση, όσο και την πιθανότητα αποταμίευσης. Στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα παρέμεινε η εκτίμηση των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού αλλά και για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσδοκιών - Καταναλωτές (συνεισφορά οικονομικής κατάστασης και άλλων παραγόντων)

Περισσότεροι καταναλωτές παρατήρησαν μεγάλες αυξήσεις στις τιμές των καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες και περισσότεροι καταναλωτές αναμένουν μεγάλες αυξήσεις στις τιμές τους επόμενους 12 μήνες (Πίνακας 1).

Συμπερασματικά, το Σεπτέμβριο 2010 το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε αισθητή βελτίωση, με το ΔΟΣ του ΚΟΕ να αυξάνεται κατά 9,5 μονάδες και να ξεπερνά τις 80 μονάδες για πρώτη φορά μετά το Νοέμβριο 2008. Η αύξηση του ΔΟΣ το Σεπτέμβριο οφείλεται κυρίως στην καλύτερευση του κλίματος στον τομέα των υπηρεσιών που προήλθε από τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων τους τελευταίους τρεις μήνες, καθώς και της τρέχουσας και αναμενόμενης ζήτησης. Βελτίωση παρατηρήθηκε, επίσης, στο λιανικό εμπόριο, και σε μικρότερο βαθμό, στη μεταποίηση. Στις κατασκευές το επιχειρηματικό κλίμα παρέμεινε στα ίδια αρνητικά επίπεδα με τους προηγούμενους μήνες όπως και το κλίμα ανάμεσα στους καταναλωτές.

Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων¹

ΕΡΕΥΝΑ	2009				2010								
	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-12	-19	-14	-10	-8	-8	-17	-6	-12	-19	-10	-7	5
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	-20	-28	-18	-15	-13	-14	-18	-11	-27	-31	-17	-15	0
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	-24	-39	-29	-19	-14	-13	-23	-6	-14	-26	-14	-12	0
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	6	9	4	5	4	2	-9	-1	5	-1	2	5	16
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	1	-8	0	-2	-5	-4	3	-2	-10	-9	-6	-2	7
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-8	-6	-8	-2	-2	-6	-1	-6	-1	3	-2	-1	-2
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-11	-17	-7	-14	-9	-3	-17	-9	-10	-12	-9	-6	0
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-20	-26	-28	-27	-26	-24	-16	-20	-19	-22	-22	-22	-15
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	-39	-50	-48	-42	-41	-41	-30	-25	-37	-42	-43	-42	-35
Τρέχοντα αποθέματα ³	11	20	26	21	20	21	19	22	12	17	14	20	15
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	-9	-9	-11	-20	-19	-10	2	-14	-8	-5	-9	-3	5
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-26	-28	-22	-35	-24	-29	-25	-21	-25	-24	-25	-19	-18
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-7	-3	-3	-6	-6	-5	-1	-3	-4	-2	-3	-3	-2
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-10	-3	-1	-10	-3	-1	0	3	9	-5	2	-6	4
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-44	-54	-43	-36	-52	-39	-43	-42	-47	-49	-45	-47	-47
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-14	-62	-50	-47	-44	-48	-42	-48	-42	-41	-42	-43	-19
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ³	-63	-71	-64	-55	-73	-60	-66	-64	-64	-72	-68	-78	-73
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	-25	-37	-22	-17	-31	-19	-20	-20	-31	-26	-21	-15	-21
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-40	-37	-46	-30	-46	-22	-32	-32	-24	-31	-31	-22	-18
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-14	-20	-12	-13	-13	-12	-9	-5	-10	-6	-9	-7	-4
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	-14	-37	-29	-25	-32	-27	-29	-37	-29	-37	-33	-32	-15
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-35	-42	-33	-34	-37	-32	-36	-35	-40	-34	-38	-39	-36
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-61	-79	-55	-64	-53	-40	-56	-56	-44	-11	-61	-32	-38
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	-4	-6	-1	2	-7	-3	-12	-8	-10	-16	-10	-7	-15
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	-12	-23	-5	-3	-9	-7	-3	13	1	0	1	12	11
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ⁴	-15	-15	-9	-14	-13	-17	-18	-14	-13	-18	-14	-7	-13
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-3	-6	7	-4	-3	3	2	5	-1	0	-2	1	5
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ													
Δείκτης ²	-33	-34	-38	-39	-39	-38	-40	-38	-38	-36	-31	-30	-32
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-17	-20	-18	-25	-23	-25	-24	-28	-26	-27	-21	-23	-25
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	-9	-9	-9	-12	-12	-12	-14	-15	-17	-12	-9	-10	-11
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-46	-48	-48	-56	-56	-57	-61	-63	-55	-52	-51	-49	-48
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	-33	-29	-33	-38	-39	-35	-40	-35	-35	-31	-23	-24	-22
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	27	26	30	33	20	29	33	30	28	22	20	23	38
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	3	3	8	10	4	4	21	24	11	5	5	15	18
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ^{3, 4}	52	58	62	63	58	54	57	53	55	53	50	47	44
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-34	-31	-36	-38	-40	-41	-41	-44	-45	-41	-35	-31	-37
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-35	-47	-44	-43	-42	-35	-43	-44	-42	-45	-37	-35	-36
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-10	-11	-8	-19	-20	-21	-18	-18	-7	-14	-7	-5	-14
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες ³	-39	-41	-47	-44	-47	-51	-48	-48	-44	-48	-41	-40	-49

Σημειώσεις:

¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.

³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.

⁴ Ακολουθώντας εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν διορθώνονται για εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του ενημερωτικού δελτίου με αναφορά στο παρόν δελτίο.